Bc. Jitka Čiháková

Regionální přeshraniční spolupráce v Africe

Anotace

Pokud je v akademických pojednáních řeč o regionální přeshraniční interakci a spolupráci, zcela dominují případy z Evropy. Přitom ani v Asii, Americe či v Africe, o které tento příspěvek pojednává, tyto příklady nechybí. Oproti situaci v Evropě, kde je silná institucionální podpora Evropské unie, se jedná o značně odlišnou situaci.

Klíčová slova

Afrika, regionální přeshraniční spolupráce, interakce, bariérový efekt.

Summary

If academic outcomes handles with regional cross-border interaction and cooperation, European cases dominate completely. But also in Asia, America, and Africa, which this paper deals with, these examples are also present. Compared to the situation in Europe where there is strong institutional support from the European Union, this is a very different situation.

Keywords

Africa, regional cross-border cooperation, interaction, barrier effect.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Regionální přeshraniční spolupráce v Africe

Co se týče **ucelených sekundárních studií na dané téma**, je možné narazit na následující díla:

Například Elisabetta Nadalutti (University of Warwick) a Otto Kallscheuer (Heinrich-Böll-Stiftung) se ve své publikaci z roku 2017 zaměřují na povahu regionů a jejich fungování, zejména na místní a mikroúrovni. Zatímco v uplynulých letech došlo k oživení debat o rolích, které mohou regiony hrát ve vývoji, zaměřila se především na "makro" regionální instituce, jako jsou Evropská unie, ASEAN, ECOWAS nebo MERCOSUR. Naproti tomu tato kniha nabízí rozmanitou analýzu důležitého oboru subregionismu a přeshraniční spolupráce na nižších úrovních.

Regionální tvorba a přeshraniční spolupráce se znovu zabývá jak teoretickými, tak empirickými přístupy k "tvorbě regionů" prostřednictvím spolupráce na mikroúrovni přes hranice států v Evropě, jihovýchodní Asii, Latinské Americe, Africe a na Středním východě. Cílem této knihy je prozkoumat úlohu, kterou hraje institucionální dynamika na mikroúrovni při formování místních a globálních vazeb, zkoumat, jaké jsou formální a neformální integrační faktory, které podporují regionalismus a regionalizační procesy, a objasnit, do jaké míry a za jakých podmínek, spolupráce na mikroúrovni může být nástrojem pro řešení společných problémů.[1]

Co se týče situace na jihu **Afriky**, zde je možné narazit na studii z roku 2010, kde Sean Tait (ředitel nevládní organizace sledující vývoj policejních činností v Jihoafrické republice, African Police Civilian Oversight Forum, APCOF) a Elrena van der Spuy (právnička a kriminoložka z Právnické university v Kapském městě, Jihoafrická republika).[2] Autoři konstatují, že pozitiva spolupráce mohou být doprovázena i negativy, kterými je v jejich pohledu zejména hranici překračující kriminalita. Konstatují, že na rozdíl od situace v Evropě, kde do hry často vstoupil „stabilizační prvek“ zvenku (například de facto protektoráty na Balkáně – Bosna a Hercegovina, Kosovo), na jihu Afriky tolik neutrálních aktérů není. Jihoafrická republika, jako regionální hegemon, je jediným akcelerátorem jakékoli spolupráce, a taky tím, kdo ji případně financuje. Od ostatních zemí regionu žádná iniciativa nepochází. Tím, co překračuje hranici, jsou také různé nemoci, včetně syndromu získaného selhání imunity (AIDS), který je v řadě zemí regionu velmi rozšířen. Spolupráce je zde daleko častěji mezistátní, než přeshraniční, protože instituce zdejších států jsou velmi citlivé na řešení problémů „v terénu“, bez konzultace s ústředními orgány. Konkrétní operace (například snaha zabránit přeshraničnímu obchodu se zbraněmi na jihoafricko-mosambickém pomezí – operace Rachel, rok 1995) je výjimkou, potvrzující pravidlo.

Pokud se v rámci **Afriky** posuneme do oblasti Sahelu, zde je zajímavá studie Ulfa Engela (Global and European Studies Institute, GESI, Universita v Lipsku, Sasko, Německo) a Paula Nugenta (afrikanista, University of Edinburgh, Skotsko, Spojené království). Ti konstatují, že předkoloniální hranice v Africe jsou daleko více určující, než současné hranice států. Nebo

[1] NADALUTTI, Elisabetta; KALLSCHEUER, Otto. Region-Making and Cross-Border Cooperation: New Evidence from Four Continents. Routledge, 2017. ISBN 9781351764544.

[2] TAIT, Sean; Van der SPUY, Elrena et all. Cooperation and Accountability in the Cross-border Policing of Southern Africa. African Minds, Cape Town 2010, s. 7 až 82. ISBN 1920-355-9-44.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

jinak, vedle sebe stojí hranice států, hranice (předkoloniálních) etnik a dynamicky se měnící hranice náboženská (postupný posun islámu jako nábožensko-sociálně-kulturního modelu směrem na jih).[3] Tento jev může být jak pozitivní (jako usnadnění přeshraniční spolupráce), tak negativní (zpochybnění hranic, vznik řady konfliktů – například viz potenciál rozpadu Mali, vznik regionu Azawad atd.).

Ilustrace: K tématu priorit Institutu pro mírová a bezpečnostní studia v Addis Abebě vznikla i určitá infografika.[4]

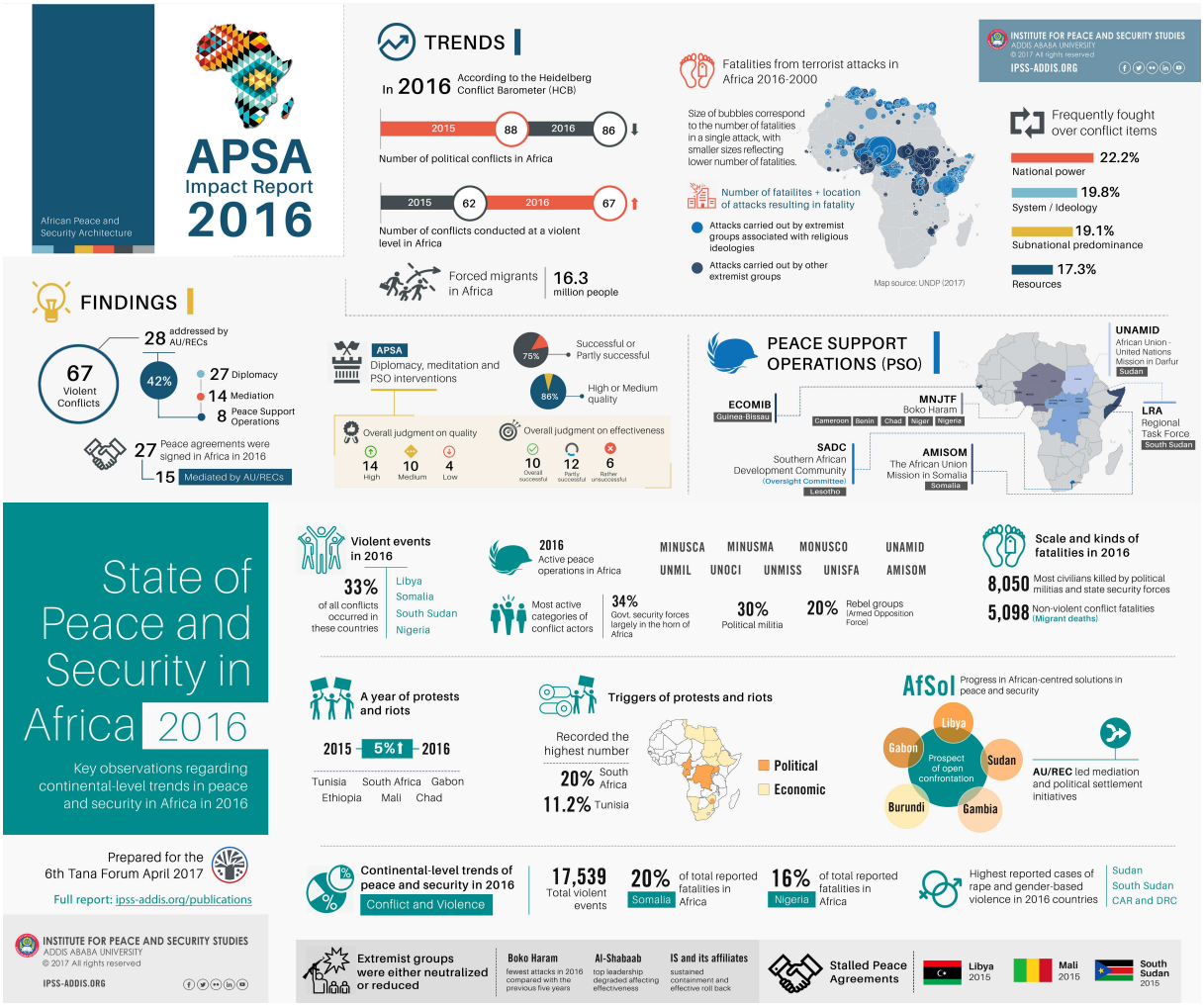

„Přímo od zdroje“ je možné operovat s podobným narativem v rámci Institutu pro mírová a bezpečnostní studia v Addis Abebě (kde rovněž působí výše uvedený Ulf Engel). V rámci

[3] ENGEL, Ulf; NUGENT, Paul. Respacing Afrřica. African-Europe Group for Interdisciplinary Studies. Brill 2010, s. 5 až 9. ISBN 90041-783-33.
[4] APSA Impact Report 2016 Finds 78 % of AU/RECs Interventions 'Successful' or 'Partially Successful'. Institute for Peace and Security Studies. 26. X. 2017. http://www.ipss-addis.org/news/news_and_events/apsa_impact_report_2016_finds_78-_of_au-recs_inter.php
6th Tana Forum, Held in April 2017 in Bahir Dar. Institute for Peace and Security Studies. 7. VII. 2017. http://www.ipss-addis.org/news/news_and_events/infographic-_state_of_peace_and_security_in_africa.php

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

mezinárodního fóra v dubnu 2017 bylo výslovně varování před příklady, které představují rozpad Libye, občanská válka v Mali nebo zmatek po vzniku Jižního Súdánu.[5]

Leitmotivem podobného setkání v roce 2016 byla nutnost řešit případné společenské, etnické, hraniční i jiné napětí na nadnárodní úrovni, například po linii platforem, jako ECOWAS, Organizace spojených národů nebo Africká unie.

Není bez zajímavosti úvaha, podle které je kontinent „rozparcelován" za sféry vlivu či odpovědnosti regionálních garantů. Téma delší období sleduje Švédská agentura obranného výzkumu. Jedná se o i součást výukového programu Marshallova střediska v Garmisch-Partenkirchenu.[6]

Ilustrace: Přitom je zjevný posun této „odpovědnosti" směrem k jihoafrické platformě SADC (viz přehledy ve vztahu k roku 2016 – vlevo[7] a 2009/2010 vpravo[8]).

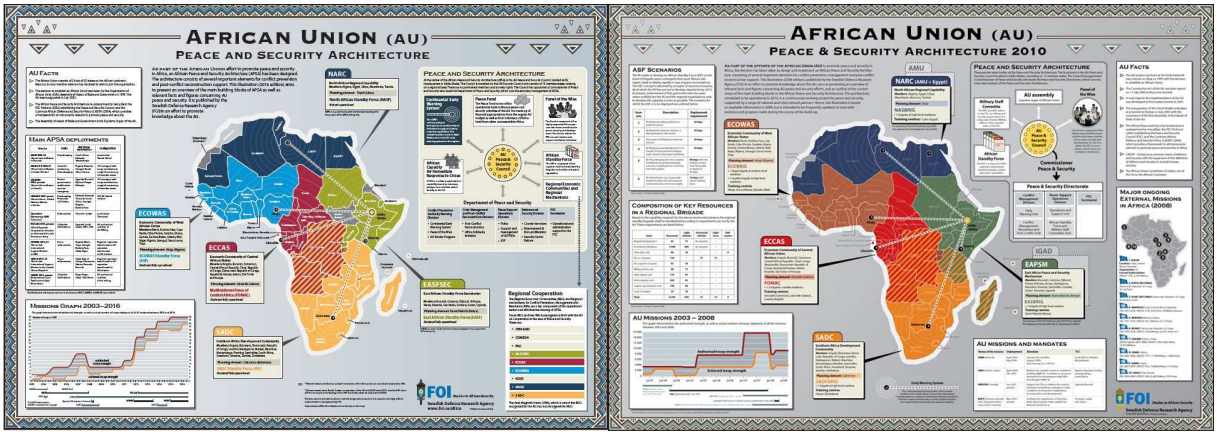

[5] APSA Impact Report 2016 Finds 78 % of AU/RECs Interventions 'Successful' or 'Partially Successful'. Institute for Peace and Security Studies. 26. X. 2017.
http://www.ipss-addis.org/news/news_and_events/apsa_impact_report_2016_finds_78-_of_au-recs_inter.php
6th Tana Forum, Held in April 2017 in Bahir Dar. Institute for Peace and Security Studies. 7. VII. 2017.
http://www.ipss-addis.org/news/news_and_events/infographic-_state_of_peace_and_security_in_africa.php

[6] The African Union: Assessing its Role as a Security Provider. George C. Marshall European Center for Security Studies. 22. II. 2018. https://mcrl.libguides.com/PASS/E08
Totalförsvarets forskningsinstitut Stockholm; Swedish Defense Research Agency, 2016. https://www.foi.se/download/18.4da13c8615831743b39234e/1478768256620/au%20peace%20and%20security.pdf

[7] Totalförsvarets forskningsinstitut Stockholm; Swedish Defense Research Agency, 2016. https://www.foi.se/download/18.4da13c8615831743b39234e/1478768256620/au%20peace%20and%20security.pdf

[8] African Union – Peace & Security Architecture 2010. FramsynMedia. 15. VIII. 2009.
http://www.framsynmedia.se/?p=914

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Ilustrace: Publikace nejvíce operuje s tématem meziregionálního obchodu, nikoli s přeshraničními aspekty. Zde srovnání meziregionálního obchodu latinskoamerických mezi lety 1990 a 2000.[9]

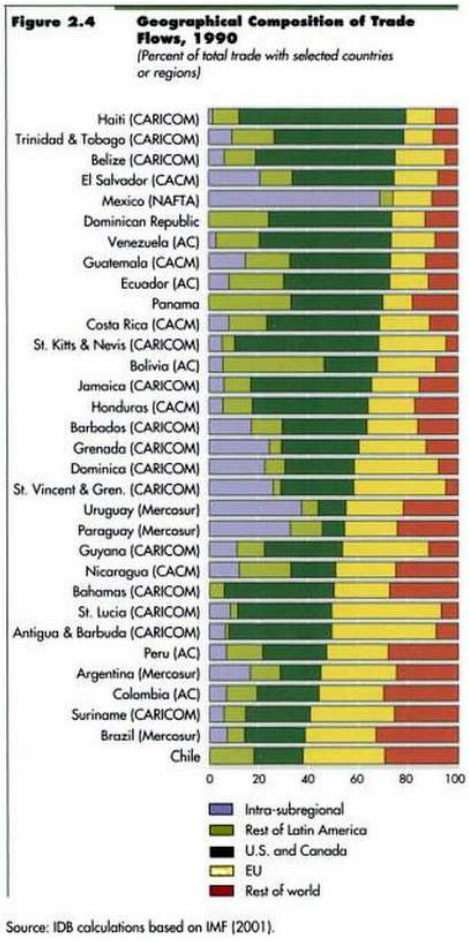

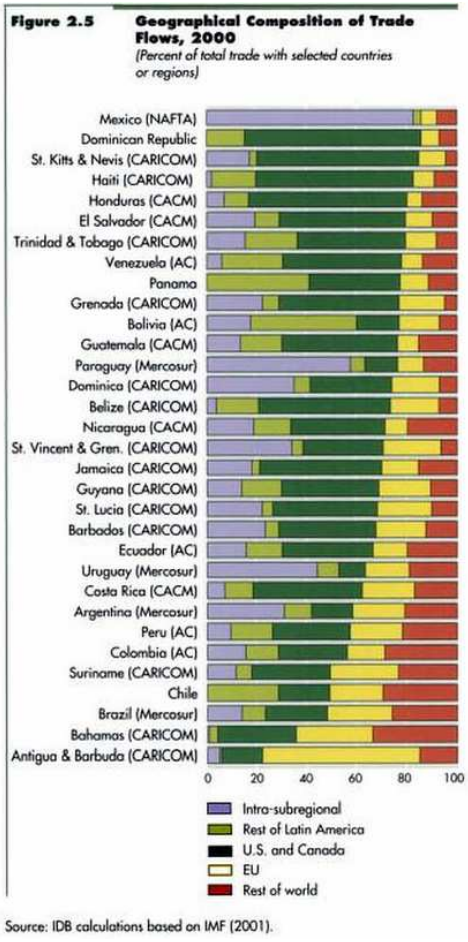

Obecně je možné konstatovat, že autoři respektive studie poměrně voluntárně přechází mezi aspekty přeshraniční spolupráce a spolupráce v rámci transnacionálních uskupení, případně oba pojmy zaměňují.

Nesmírně progresivní studie, která je navíc jednou z nejnovějších, pochází z knihovny Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

Tým pod vedením Marie Trémoliéres (kmenová expertka Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, působící rovněž v Mezinárodním institutu pro lidská práva Štrasburk) a Oliviera J. Walthera (asociovaný profesor Střediska afrických studií University Florida a profesor politických věd University jižního Dánska)[10] se věnuje víceméně území států ECOWAS, přímo s důrazem na jejich potenciál pro regionální přeshraniční spolupráci, Ke

[9] Beyond Borders: The New Regionalism in Latin America: Economic and Social Progress in Latin America. Inter-American Development Bank. Baltimore 2002, s. 27. ISSN 0095-2850.
[10] Oliviera J. Walther. https://olivierwalther.net/author/olivierwalther11/page/2/

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

slovu přicházejí mentální mapy, ortodromy a další kvantitativní či kvalitativní aspekty.[11] Ze studie vychází, že největší potenciál pro regionální přeshraniční spolupráci, pokud si odmyslíme státem uměle vytvářené bariéry, se týká území okolo Čadského jezera, hranice Mali – Mauretánie – Senegal a území na pomezí Mali – Niger – Burkina Faso.

Ilustrace: Příklady názorných vizualizací ze studie Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.[12]

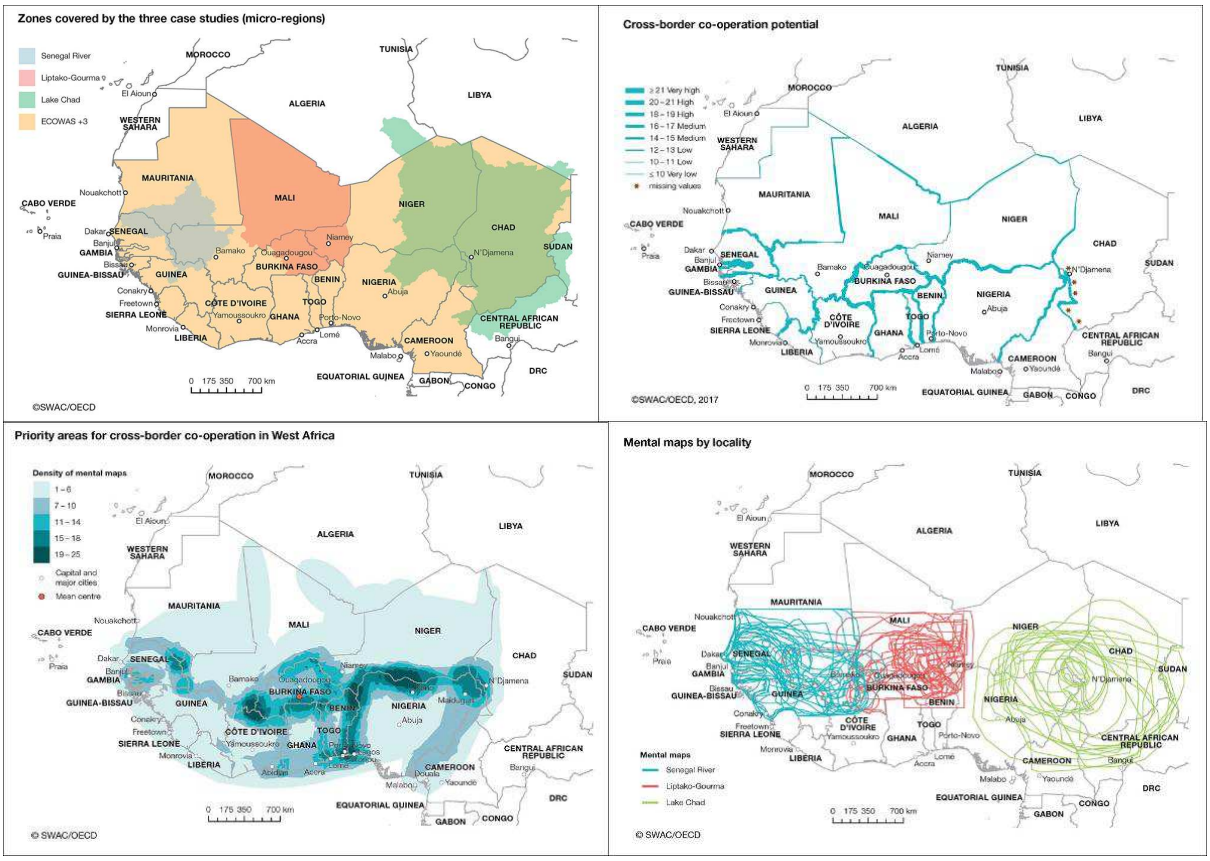

[11] TRÉMOLIÉRES, Marie; WALTHER, Olivier, J. Cross-border Co-operation and Policy Networks in West Africa. Organisation for Economic Cooperation and Development, 2017. ISBN 978-9264-26587-5. https://read.oecd-ilibrary.org/development/cross-border-co-operation-and-policy-networks-in-west-africa_9789264265875-en#page1

[12] TRÉMOLIÉRES, Marie; WALTHER, Olivier, J. Cross-border Co-operation and Policy Networks in West Africa. Organisation for Economic Cooperation and Development, 2017. http://www.oecd.org/publications/cross-border-co-operation-and-policy-networks-in-west-africa-9789264265875-en.htm

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Ilustrace: Vizualizace potenciálu pro přeshraniční komunikaci na pomezí Nigérie, Nigeru a Beninu.[13]

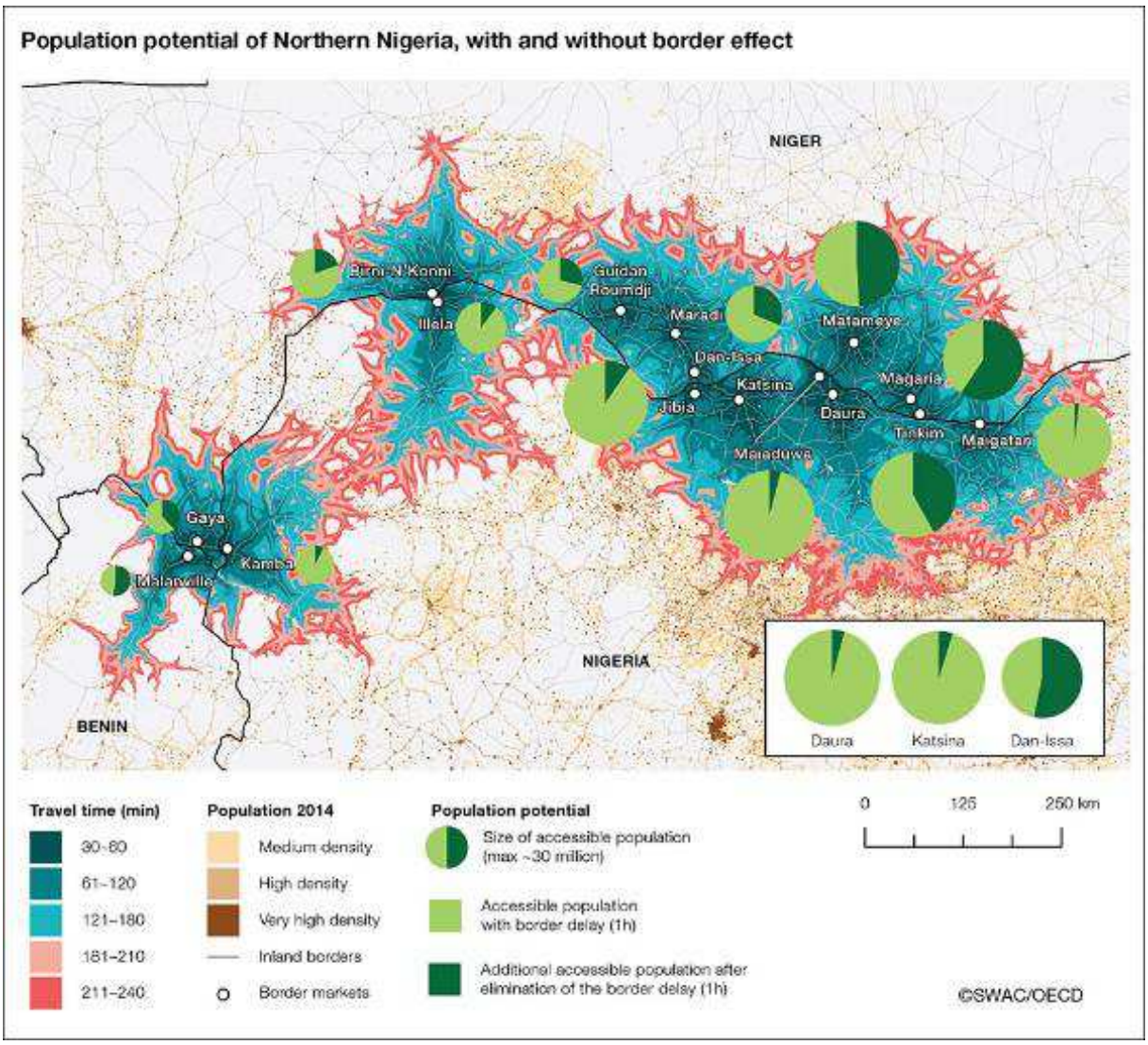

[13] TRÉMOLIÉRES, Marie; WALTHER, Olivier, J. Cross-border Co-operation and Policy Networks in West Africa. Organisation for Economic Cooperation and Development, 2017. http://www.oecd.org/publications/cross-border-co-operation-and-policy-networks-in-west-africa-9789264265875-en.htm

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Západní Afrika

Mapování socioekonomického potenciálu příhraničních regionů může poskytnout velký přehled o tom, kde by mohla být v západní Africe zintenzivněna přeshraniční spolupráce.

Země západní Afriky jsou rozděleny nejméně 32 000 km suchozemských hranic. Tyto hranice, které jsou již dlouho považovány za umělé překážky, jsou stále častěji považovány za zdroje pro regionální integraci kvůli aktivním společenským, hospodářským a kulturním činnostem, které se odehrávají na západních hranicích. Africké státy a mezivládní organizace již několik let uznávají potenciál těchto hranic pro regionální integraci. Program hranic Africké unie například výrazně podporuje rozvoj dynamiky přeshraniční integrace podporované místními zainteresovanými stranami a usnadňuje spolupráci mezi státy, regiony a obcemi oddělenými státními hranicemi.

Kde přesně by se měla uskutečnit přeshraniční spolupráce? Měly by se přeshraniční iniciativy zintenzívnit kdekoli v západní Africe, pokud se zúčastněné strany dohodnou na spolupráci? Nebo by se přeshraniční spolupráce měla zaměřit na některé regiony, které by byly příznivé pro rozvoj společných iniciativ? Jedním z cílů probíhajícího Programu západoafrických perspektiv v letech 2015 až 2016 v Sahelském a Západoafrickém klubu v Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj[14] je právě řešení tohoto problému. Kombinací analýzy kartografie a sociálních sítí zkoumáme, do jaké míry je existence sociálních, ekonomických a politických rozdílů zdrojem synergií pro přeshraniční spolupráci v regionu nebo naopak překážkou společných institucionálních iniciativ. Předpokladem je, že 153 regionů rozdělených na pozemní hranici v západní Africe se velmi liší, pokud se jedná o politické systémy a sociálně-ekonomický rozvoj. Tato heterogenita, jak tvrdíme, ovlivňuje jejich schopnost zapojit se do přeshraniční spolupráce.

Analýza Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj vychází z devíti ukazatelů regionální integrace, které podmínky – ale neurčují – potenciál přeshraniční spolupráce. U sedmi ukazatelů očekáváme pozitivní a lineární vztah s potenciálem přeshraniční spolupráce. Jinými slovy, čím větší jsou hodnoty našich ukazatelů, tím vyšší je potenciál přeshraniční spolupráce.

Jedná se o potenciál obyvatelstva, který měří počet osob, které mohou překračovat hranice z jakéhokoliv místa hraničních oblastí za hodinu, s ohledem na stávající dopravní síť. Hraniční regiony s vysokým populačním potenciálem budou také velmi pravděpodobně zapojeny do přeshraniční spolupráce, protože interakce se zvyšují s velikostí počtu obyvatelstva. Lze předpokládat také, že přístupné regiony budou pravděpodobněji zapojeny do přeshraniční spolupráce, než špatně propojené regiony, protože blízkost zvyšuje vzájemné vztahy mezi tvůrci politik, obchodními transakcemi mezi obchodníky a výměnou informací v rámci občanské společnosti. Dalším relevantním ukazatelem je hustota hraničních trhů, což jsou známky vzájemných vztahů mezi výrobci, obchodníky a spotřebiteli. Jejich existence by měla usnadnit rozvoj přeshraničních iniciativ mezi místními orgány, které sdílejí podobné

[14] Sahel and West Africa Club, Cross-border co-operation: Mapping Policy Networks, 13. I. 2017, ISSN: 2074-353X (online). http://www.oecd.org/swac/cross-border-co-operation-and-policy-networks-in-west-africa-9789264265875-en.htm.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

tržní infrastruktury. Mapujeme také přírodní a zemědělské zdroje, jako jsou voda a bavlna, za předpokladu, že přeshraniční spolupráce je jednodušší, pokud sdílené zdroje poskytují pobídky ke spolupráci v rámci segmentů hodnotového řetězce. Nakonec mapujeme hlavní jazykové diskontinuity a předpokládáme, že společný jazyk – ať už je lidový, mobilní nebo koloniální – by měl usnadnit rozvoj společných norem a hodnot mezi zainteresovanými subjekty zapojenými do přeshraniční spolupráce.

Ilustrace č. 9: Nesoulad mezistátních a etnických hranic v prostoru okolo Guinejského zálivu.[15]

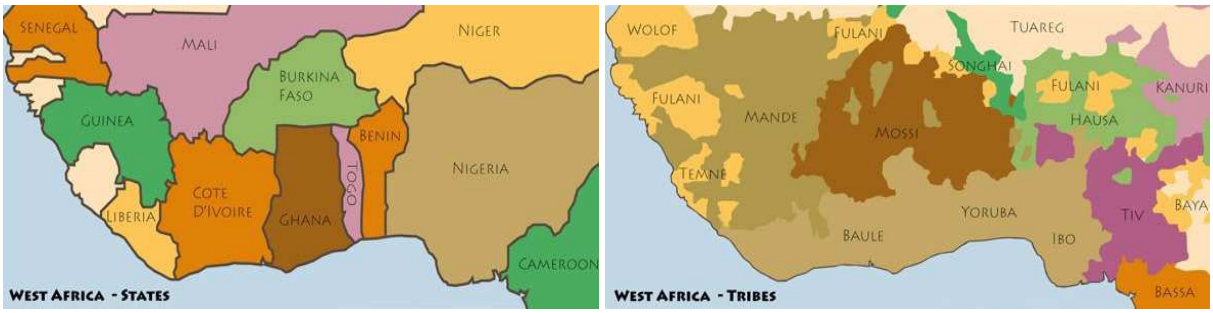

Z institucionálního hlediska je přeshraniční spolupráce velmi usnadněna právním postavením mezinárodních hranic. Předpokládáme proto, že regiony s jasně vymezenými a vymezenými hranicemi by měly být příznivější pro přeshraniční spolupráci než ty, kde přesné umístění hranic není známo nebo sporné. Rovněž identifikujeme stávající přeshraniční organizace na různých úrovních a předpokládáme, že další aktivity v oblasti přeshraniční spolupráce by měly být usnadněny, pokud mají zainteresované strany již předtím spolupráci a institucionální struktury již existují.

Pro dva z dalších ukazatelů – rozdíly v oblasti lidského rozvoje a míry chudoby, které jsou měřeny jako rozdíl mezi hodnotami dvou regionů – se předpokládá, že vztah s potenciálem přeshraniční spolupráce není lineární. Jinak řečeno by regiony s relativně nízkými a vysokými rozdíly pro tyto rozvojové ukazatele měly mít také malý přeshraniční potenciál. Tento předpoklad vychází z dřívější spolupráce v evropských a amerických příhraničních oblastech, která ukázala, že nejvyšší potenciál integrace byl dosažen, když dva systémy dělené hranicí byly jiné, ale funkčně blízké. Velmi malé hraniční rozdíly obvykle neposkytují dostatek pobídek místním, regionálním nebo národním činitelům ke spolupráci se svými sousedy, zatímco obrovské rozdíly odrazují od nich, aby se zapojili do společných iniciativ v důsledku nemožnosti nalezení synergií

[15] Sahel and West Africa Club, Cross-border co-operation: Mapping Policy Networks, 13. I. 2017, ISSN: 2074-353X (online). http://www.oecd.org/swac/cross-border-co-operation-and-policy-networks-in-west-africa-9789264265875-en.htm

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Ilustrace č. 10 a 11: „Jádra“ a „periferie“ v kontextu zemí Guinejského zálivu. Někdy je možné konstatovat, že nejen vnitrozemí určité země, ale i celé vnitrozemské státy bez přístupu k moři, představují určitou periferii, navázanou na určitý velký přístav.[16]

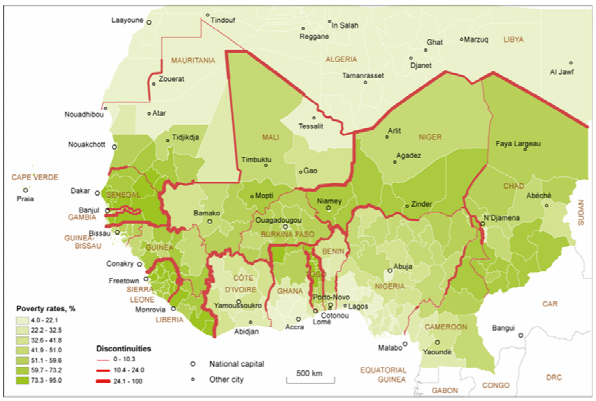

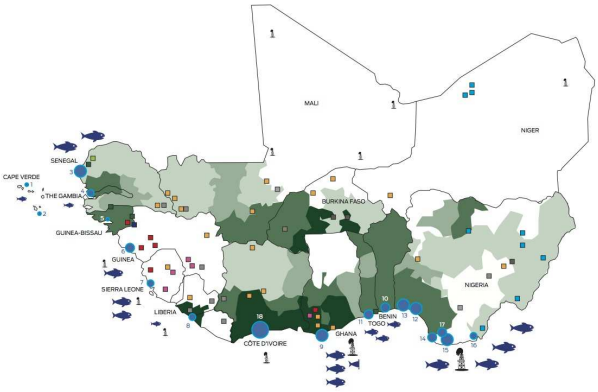

Aby byl ilustrován paradoxní vztah mezi rozdíly v rozvoji a potenciálem přeshraniční spolupráce, je zde uvedena míra chudoby třemi různými způsoby: územním mapováním regionálních mírů chudoby, lineárním mapováním rozdílů v míře chudoby analýzou sítě. Každý příhraniční region je považován za zónu přiřazenou hodnotové třídě a je tedy reprezentována konkrétní barvou. Mapa potvrzuje nerovné rozložení chudoby v západní Africe. Při regionální míře chudoby nad 80 % jsou znevýhodněné regiony tmavě zelené zvláště početné v severních částech Ghany, Togy, Nigeru, Sierry Leone, Libérie a Senegambie (Senegalu a Gambie). Naopak nízká míra chudoby se nachází podél Guinejského zálivu i v saharských oblastech severoafrických zemí.

Druhou cestou reprezentování rozdílů v chudobě je zvážit vlastní hranice. Na mapě jsou hlavní přeshraniční odlišnosti označeny červenými čarami: čím silnější je čára, tím větší je mezera mezi dvěma hraničními oblastmi. Nejsilnější kontrasty lze nalézt mezi severoafrickými zeměmi a jejich sahelskými sousedy. V samotné Západní Africe existují velké rozdíly v chudobě mezi severním Togem, Beninem a Ghany, mezi Pobřežím slonoviny a Libérií a mezi Mali a Senegalem. Naproti tomu mnoho regionů má nízké rozdíly v chudobě, například mezi Mali a Burkina Faso, Guinea a Libérie. Pobřežní oblast Guinejského zálivu, od západního Pobřeží slonoviny až po Kamerun, se vyznačuje také nízkými rozdílnostmi v chudobě.

Třetím – a pravděpodobně méně obvyklým – zastoupením je považovat příhraniční regiony za uzly a rozdíly v chudobě jako vazby mezi sousedícími regiony. Zatímco územní mapování zdůrazňuje atributy regionů nebo šířku hraničních čar, síťová analýza se zaměřuje na strukturu a obsah vazeb mezi pohraničními oblastmi. To zdůrazňuje hraniční potenciály a omezení, neboť hraniční regiony nejsou ovlivňovány pouze jejich vlastními atributy nebo

[16] WALTHER, Olivier, J.; VOLLMER, Sebastian. Mapping the Potential of Cross-Border Cooperation in West Africa. Great Insights Magazine, Volume 4, Issue 6. December 2015/January 2016. Calculations and cartography by Walther and Vollmer (2015), based on UNDP and IMF reports, http://ecdpm.org/great-insights/sustainable-value-chains/mapping-the-potential-of-cross-border-cooperation-in-west-africa/.
Accelerating Growth in West Africa – Global South Produces 1st ECOWAS Report on Poverty Reduction and the MDGs. Global South Group Blog, 21. IX. 2012. https://blog.globalsouthgroup.com/tag/nigeria/

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

jejich bezprostředními sousedy, ale také jejich strukturální postavení v celé síti regionů. Na ilustraci č. 12[17] znázorňují barvy uzlů země a šířky odkazů představují rozdíly v chudobě mezi jednotlivými regiony. Velikost uzlů je úměrná počtu spojení, které má každá oblast, což je míra známá jako středová míra. Umístění oblastí na obrázku zhruba odpovídá jejich zeměpisné poloze, na Senegalu na levé straně, Mauritánii nahoře a Čadu na pravé straně. Obrázek jasně ukazuje, že některé regiony, například Donga v Beninu a Atakora v Beninu nebo Kidal v Mali, jsou spojeny s mnoha jinými zeměmi díky hranicím, zatímco jiné regiony, jako jsou například oblasti mezi Dosso a Diffa na Niger- Hranice Nigérie, mají nízké rozdíly v chudobě. Obě formy seskupení regionů, které mají stejné úrovně chudoby v různých zemích.

Počet souvisejících sousedů, ke kterým je propojen každý pohraniční region, se v celé západní Africe značně liší. Mezi nejvíce propojené regiony patří Donga (Benin), Kolda (Senegal), Savanes (Togo), Kayes (Mali) a Agadez (Niger). Tato strukturální pozice nabízí zajímavé perspektivy, protože souvislost s mnoha dalšími regiony umožňuje pružnost, pokud jde o zintenzivnění přeshraniční spolupráce. Hraniční regiony s mnoha sousedy si mohou vybrat, kteří partneři představují nejlepší přístupnost, nejzajímavější komplementaritu nebo nejbližší institucionální rámec při rozvíjení přeshraničních projektů. Potenciál spolupráce je omezenější pro ty regiony, které jsou strukturálně okrajové a závisí na jediném sousedovi, který se účastní přeshraniční spolupráce

Hlavním důsledkem našeho přístupu je, že přeshraniční spolupráce by měla vycházet z velké rozmanitosti regionů v západní Africe a rozvíjet projekty a institucionální struktury přizpůsobené potenciálu každého regionu. Vzhledem k rozmanitosti potřeb a nerovnoměrným rozvojovým modelům západoafrických regionů by iniciativy přeshraniční spolupráce pracovaly nejlépe, předpokládáme-li, že politiky poskytují veřejné statky přizpůsobené specifickým výzvám každého regionu. Různorodost institucionálních systémů také vyžaduje politiky založené na myšlence, že místní aktéři a instituce utvářejí rozvojový potenciál přeshraniční spolupráce a mohou být mobilizováni k podpoře ekonomického rozvoje.

[17] WALTHER, Olivier, J.; VOLLMER, Sebastian. Mapping the Potential of Cross-Border Cooperation in West Africa. Great Insights Magazine, Volume 4, Issue 6. December 2015/January 2016. Calculations and cartography by Walther and Vollmer (2015), based on UNDP and IMF reports, http://ecdpm.org/great-insights/sustainable-value-chains/mapping-the-potential-of-cross-border-cooperation-in-west-africa/

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Ilustrace: Síť západoafrických pohraničních regionů.[18]

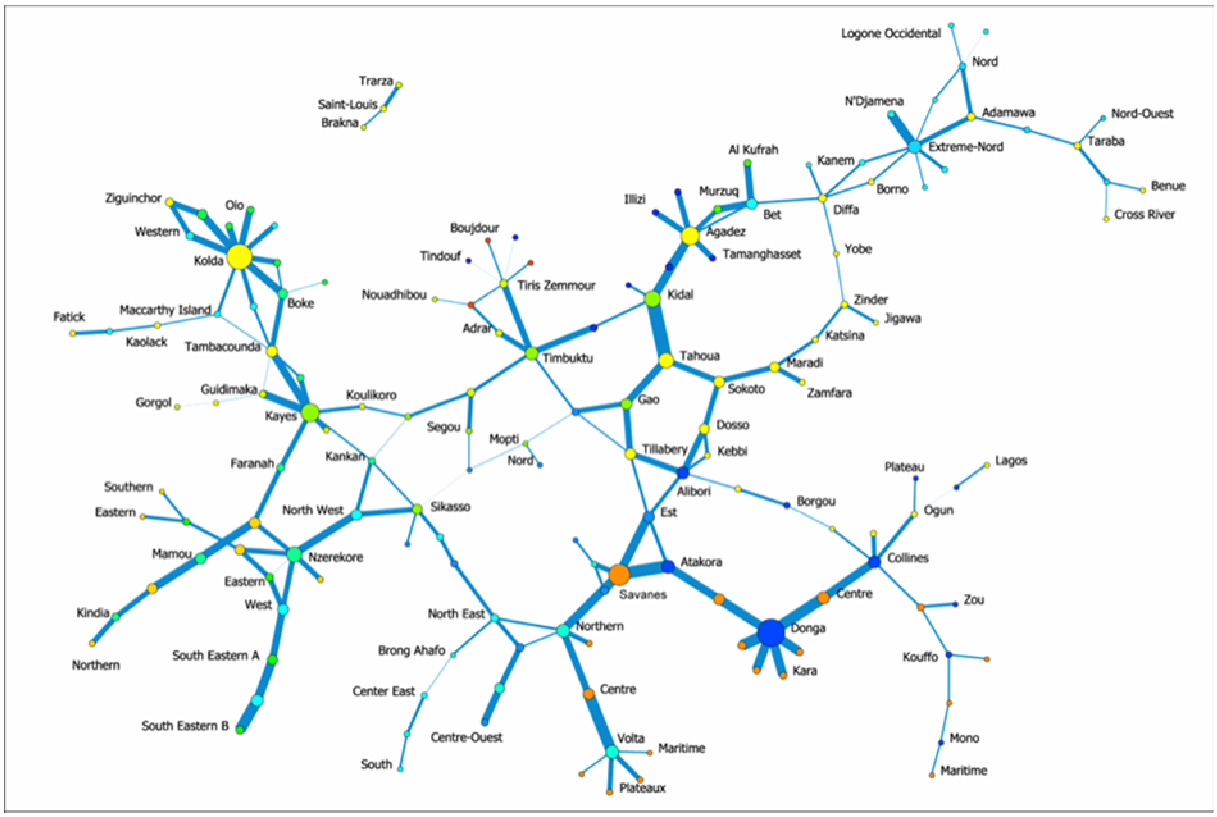

Hustě obydlené přeshraniční regiony, jako je Hausaland (sever Nígérie a jih Nigeru), budou mít různé potřeby než přeshraniční regiony s nízkou hustotou obyvatelstva. Pobřežní a industrializované přeshraniční regiony, jako je například koridor Lagos-Abidjan, budou vyžadovat programy spolupráce, které jsou málo využívané v regionech, kde dominuje zemědělství nebo těžba. Přeshraniční regiony polarizované několika regionálními městskými centry, jako je oblast Sikasso-Korhogo-Bobo Dioulasso, nebudou potřebovat stejný institucionální rámec jako menší venkovské oblasti. Zvláštní pozornost by měla být věnována místním podmínkám, v nichž se regionalismus vyskytuje, takže 32 000 km západoafrických hranic může rozvíjet jedinečné iniciativy přeshraniční spolupráce.[19]

[18] WALTHER, Olivier, J.; VOLLMER, Sebastian. Mapping the Potential of Cross-Border Cooperation in West Africa. Great Insights Magazine, Volume 4, Issue 6. December 2015/January 2016. Calculations and cartography by Walther and Vollmer (2015), based on UNDP and IMF reports, http://ecdpm.org/great-insights/sustainable-value-chains/mapping-the-potential-of-cross-border-cooperation-in-west-africa/

[19] WALTHER, Olivier, J.; VOLLMER, Sebastian. Mapping the Potential of Cross-Border Cooperation in West Africa. Great Insights Magazine, Volume 4, Issue 6. December 2015/January 2016. Calculations and cartography by Walther and Vollmer (2015), based on UNDP and IMF reports, http://ecdpm.org/great-insights/sustainable-value-chains/mapping-the-potential-of-cross-border-cooperation-in-west-africa/

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Ilustrace: Oblast Sikasso-Korhogo-Bobo Dioulasso.[20]

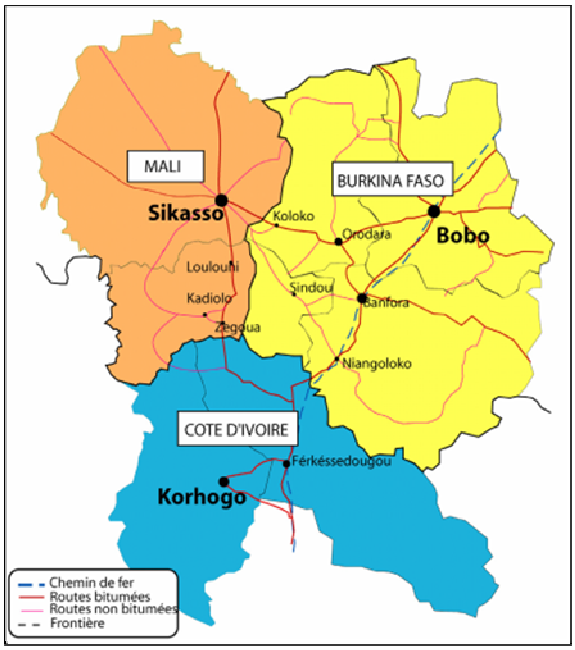

Jižní Afrika

Sean Tait a Elrena Van der Spuy z University v Kapském městě se věnují specifickému pohledu na regionální přeshraniční spolupráci na jihu Afriky, s důrazem na hranici Jihoafrické republiky a Lesotha, tedy země, která je na svém větším sousedovi bez nadsázky závislá.[21]

Jihoafrická republika (JAR) je největší ekonomikou v regionu subsaharské oblasti Afriky. Světové ekonomické fórum ji ve své zprávě také označuje za vůbec nejkonkurenceschopnější ekonomiku celého kontinentu. Jako jednu z mála afrických zemí ji také charakterizuje jako ekonomiku založenou na efektivitě, tedy nikoliv na pouhé cenové konkurenceschopnosti založené na nízké ceně výrobních nákladů (více zde). Ekonomický význam státu podtrhuje i fakt, že se v roce 2011 stala součástí skupiny zemí BRICS (spolu s Brazílií, Ruskou federací, Čínskou lidovou republikou a Indií). Dále je země členem uskupení G-20, Světové obchodní organizace, Mezinárodního měnového fondu, Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj či regionálních integračních seskupení, jako například Jihoafrické celní unie (Southern African Customs Union, SACU – nejstarší stále trvající celní unie na světě).

V Africké unii, sdružující všechny africké státy vyjma Maroka, hraje JAR zásadní roli.[22]
Role „Evropské unie“ zde sehrává organizace Rozvojové společenství Jižní Afriky (South African Development Community, SADC).[23]

[20] SOUGUÉ, Edmond. Programme AMTER du PDM, Sikasso – Korhogo – Bobo Dioulasso. https://www.oecd.org/fr/pays/cotedivoire/38478053.pdf
[21] TAIT, Sean; Van der SPUY, Elrena. Cooperation and Accountability in the Cross-border Policing of Southern Africa. Cape Town: African Minds, 2010. s. 53 až 68. ISBN 1920355944.
[22] KURSA, David. Euroskop,sekce Jihoafrická republika. https://www.euroskop.cz/9125/sekce/jihoafricka-republika/.
[23] Southern African Development Community. http://www.sadc.int/.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Jedním z rozměrů spolupráce roku 1995 stala spolupráce policejní, Southern African Regional Police Chiefs Co-operation Organisation, SARPCCO.[24]

Tato regionální organizace je podporována podregionálním úřadem INTERPOL v Harare, který koordinuje své aktivity a programy.

Typy kriminality, které jsou prioritou regionu SADC a SARPCCO:

- Terorismus.
- Krádeže motorových vozidel.
- Drogy a padělané léčivé přípravky.
- Hospodářské a obchodní zločiny.
- Střelné zbraně a výbušniny.
- Obchodování se zlata, diamanty a jinými drahokamy a kovy.
- Zločiny proti ženám a dětem.
- Nelegální přistěhovalci a ukradené a ztracené cestovní doklady.
- Zločinec přírody a ohrožené druhy.
- Obchodování s lidmi.

Vytvoření účinné přeshraniční policejní spolupráce bylo obtížné a komplikované vzhledem k různorodosti policejních agentur v regionu a také k rozdílné vybavenosti těchto policejních složek.

V boji proti přeshraniční trestné činnosti je nezbytné, aby národní policejní orgány vyvíjely efektivní přeshraniční spolupráci. Vytvoření Interpolu jako mezinárodního Policejního orgánu pro sdílení informací, je jedním z nejstarších z těchto kroků.

Jihoafrické rozvojové společenství (SADC) hrálo důležitou roli při hledání regionální spolupráce po roce 1990, a to i v oblasti organizací jako je policie.

V porovnání k evropskému vývoji, spolupráci mezi policejními úřady v jižním Afrika je daleko méně rozvinutá. Zde se policie musí vyvíjet v regionu, který se donedávna vyznačoval mezistátním konfliktem a občanskými spory.[25]

Význam JAR jako nejdůležitějšího státu na africkém kontinentě dokládá i statistika obchodní výměny. JAR je z pohledu objemu celkového objemu 17. nejvýznamnějším partnerem Evropské unie a vůbec nejdůležitějším v Africe. Obchodní bilance vyznívá pozitivně pro EU, přelom nastal v krizovém roce 2009, kdy výrazně klesl import zboží z JAR a jeho opětovný růst nezaznamenal takových hodnot jako růst exportu do JAR. I přes slabý růst exportu

[24] Southern African Regional Police Chiefs Co-operation Organisation.
http://www.sadc.int/themes/politics-defence-security/police-sarpcco/

[25] KYNOCH, Gary; ULIKI, Theresa; CEKWANE, Tsepang; MOHAPI, Booi; MOHAPI, Mampolokeng; PHAKASI, Ntsoaki; SEITHLEKO, Palesa. Cross-border Raiding and Community Conflictin the Lesotho–South Africa Border Zone. Migration Policy Series No. 21.
http://www.queensu.ca/samp/sampresources/samppublications/policyseries/policy21.htm.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

jihoafrických produktů na evropské trhy je EU nejdůležitějším obchodním partnerem JAR, když se na jeho celkovém obchodu podílí více jak čtvrtinově (ještě výraznější pozici zaujímá EU jako vývozní trh – míří sem skoro třetina všech jihoafrických exportů).

Růstu celkové obchodní výměny výrazně napomohla Dohoda o obchodu, rozvoji a spolupráci. Od jejího podpisu vzrostl obchod o 120 %, ještě výraznější nárůst byl během této doby zaznamenán u přílivu přímých zahraničních investic z EU do JAR, který se zvýšil téměř pětkrát. Mezi nejvíce exportované artikly z JAR patří nerostné suroviny a minerály. Naopak EU nejčastěji vyváží do JAR stroje a dopravní prostředky

Vzájemné vztahy se v současné době rozvíjejí zejména multilaterální úrovni a soustředí se na uzavření Dohody o ekonomickém partnerství. Vyjednávání probíhají na multilaterální úrovni mezi EU a SADC. Ze strany SADC zatím se zněním Dohody souhlasily státy Botswana, Lesotho, Mozambik, Namibie a Svazijsko. JAR Dohodu podepsal v červnu 2016.

EU je v JAR přítomna i skrze rozvojovou pomoc blíže definovanou v rámci Společné strategie na programovací období 2007 – 2013. V rámci Strategie bylo pro JAR vyčleněno na 980 miliónů EUR, které byly alokovány do třech prioritních oblastí: podpora chudých a udržitelného hospodářského růstu, zlepšení poskytování a kvality základních služeb chudým, podpora řádné správy věcí veřejných. EU je tak největším partnerem JAR v oblasti rozvoje, kdy poskytuje 70% všech finančních zdrojů. Jihoafrická republika je rovněž důležitým partnerem při posilování bezpečnosti afrického kontinentu, zejména prostřednictvím Africké unie. Rozvoj akceschopných sil rychlého nasazení v rámci Africké Unie je jednou ze strategických priorit EU v Africe.[26]

Spolupráce Jihoafrické republiky s Lesotho

Lesotho je geograficky obklopen Jihoafrickou republikou a ekonomicky s ním integrován. Lesotské hospodářství je založeno na zemědělství, hospodářských zvířatech, výrobě a těžbě a z velké na přílivu remitencí pracovníků a na příjmech od Jihoafrické celní unie.

Voda a diamanty jsou Lesotho významnými přírodními zdroji. Voda je využívána prostřednictvím 21letého projektu Lesotho Highlands Water Project (LHWP), které jsou pod záštitou Vývojového úřadu Lesotho Highlands Development Authority. Projekt byl zahájen v roce 1986. LHWP je navržen tak, aby zachytil, ukládal a přenášel vodu ze systému Orange River do svobodného státu Jižní Afriky a větší oblasti Johannesburgu, kde je velká koncentrace jihoafrického průmyslu, obyvatelstva a zemědělství. Dokončení první fáze projektu učinilo z Lesotho téměř úplně soběstačnou výrobu elektřiny a v roce 2010 vytvořilo přibližně 70 milionů USD z prodeje elektřiny a vody do Jižní Afriky. Tento projekt financovala Světová banka, Africká rozvojová banka, Evropská investiční banka a mnoho dalších dvoustranných dárců.[27]

[26] KURSA David, Euroskop, sekce Jihoafrická republika.
https://www.euroskop.cz/9125/sekce/jihoafricka-republika/.
[27] Lesotho Highlands Water Project, http://www.lhwp.org.ls/.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

SWOT analýza

S – Silné stránky	**W – Slabé stránky**
• Nejsilnější ekonomika v regionu. • Přírodní bohatství Lesotho. • Udržitelný růst.	• Vysoká kriminalita. • Složitá policejní spolupráce. • Nerovnost mezi regiony chudoba-bohatství. • Využívání levné pracovní síly k práci v jihoafrických dolech.
O – Příležitosti	**T – Hrozby**
• Využívání přírodních zdrojů. • Integrace. • Rozvíjení bezpečnostní spolupráce. • Rozvojová pomoc. • Obchod s EU.	• Drogy. • Terorismus. • Obchod s lidmi. • Zločiny proti ženám a dětem. • Porušování lidských práv.

Ilustrace: South Africa – Lesotho Highlands Water Project.[28]

[28] Water Online. http://www.waterafrica.co.za/index.php/features/infrastructure/122-three-countries-to-benefit-from-lesotho-water-transfer-scheme.

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

„Příhraniční“ trhy plnící funkci bodů pro přeshraniční spolupráci a další mapy k tématu.[29]

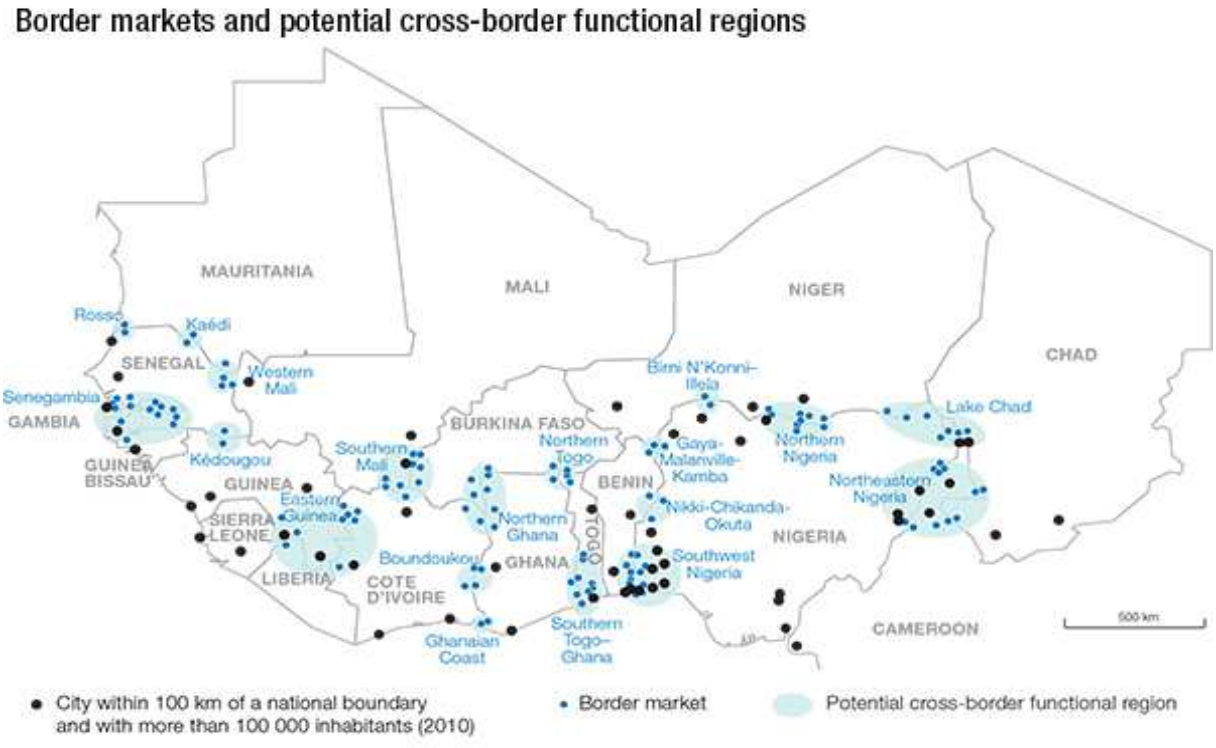

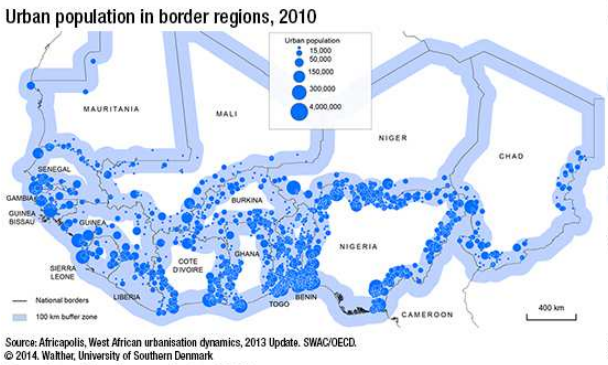

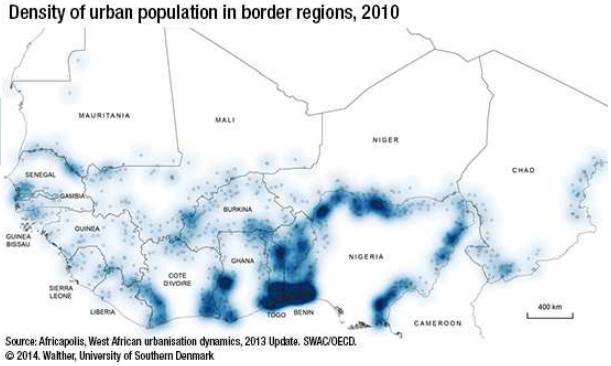

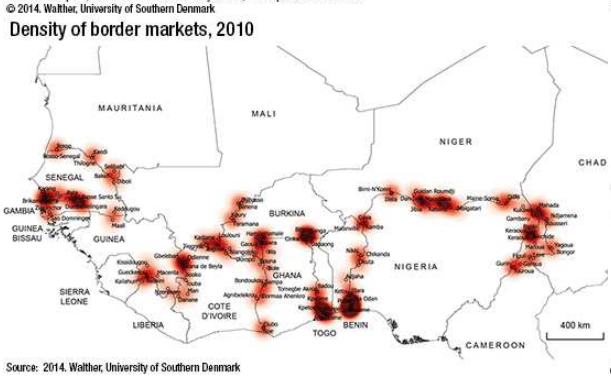

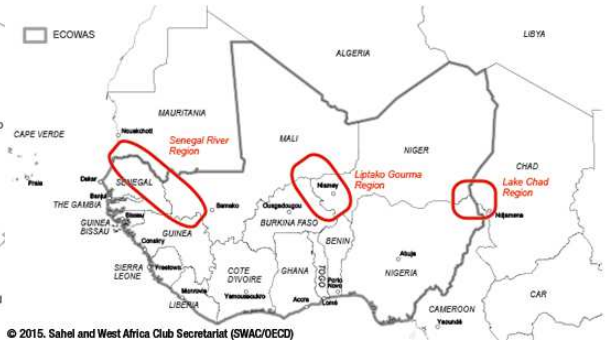

[29] 2015-16: Cross-border co-operation: mapping policy networks. Organisation for Economic Co-operation and Development, 2016. https://www.oecd.org/swac/ourwork/cross-border-cooperation.htm

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

Přeshraniční interakce v prostoru Mali a Burkina Faso.[30]

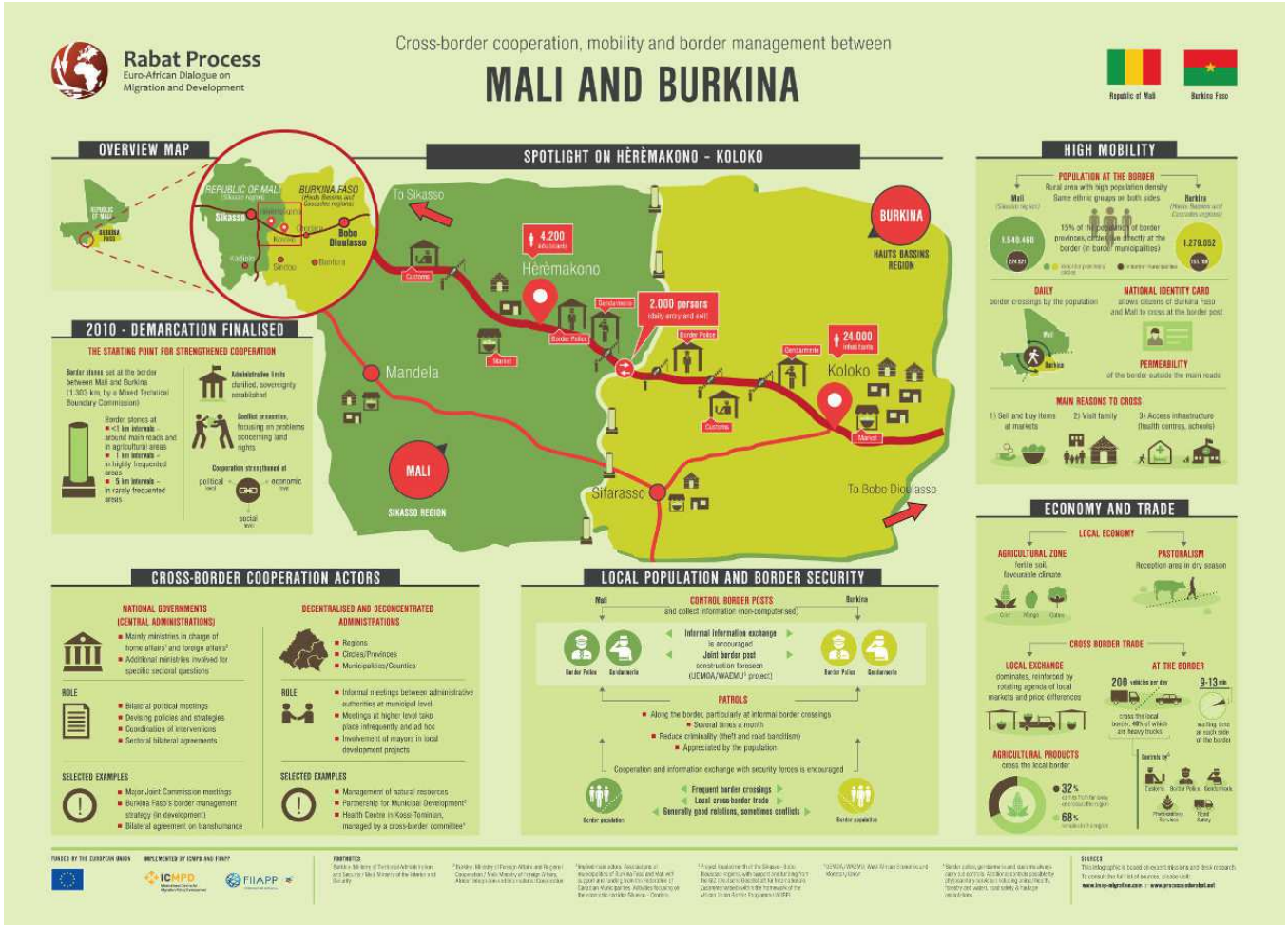

[30] Cross-border cooperation, mobility and border management between Burkina Faso and Mali. Stadas Dizajn, 14. VIII. 2014. http://www.stedas.hr/infographic-cross-border-cooperation-between-burkina-faso-and-mali.html#.W8g2zEkUnL8

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz

„Transafrické sítě“, dopravní tahy kontinentální důležitosti, demonstrované na několika příkladech.[31]

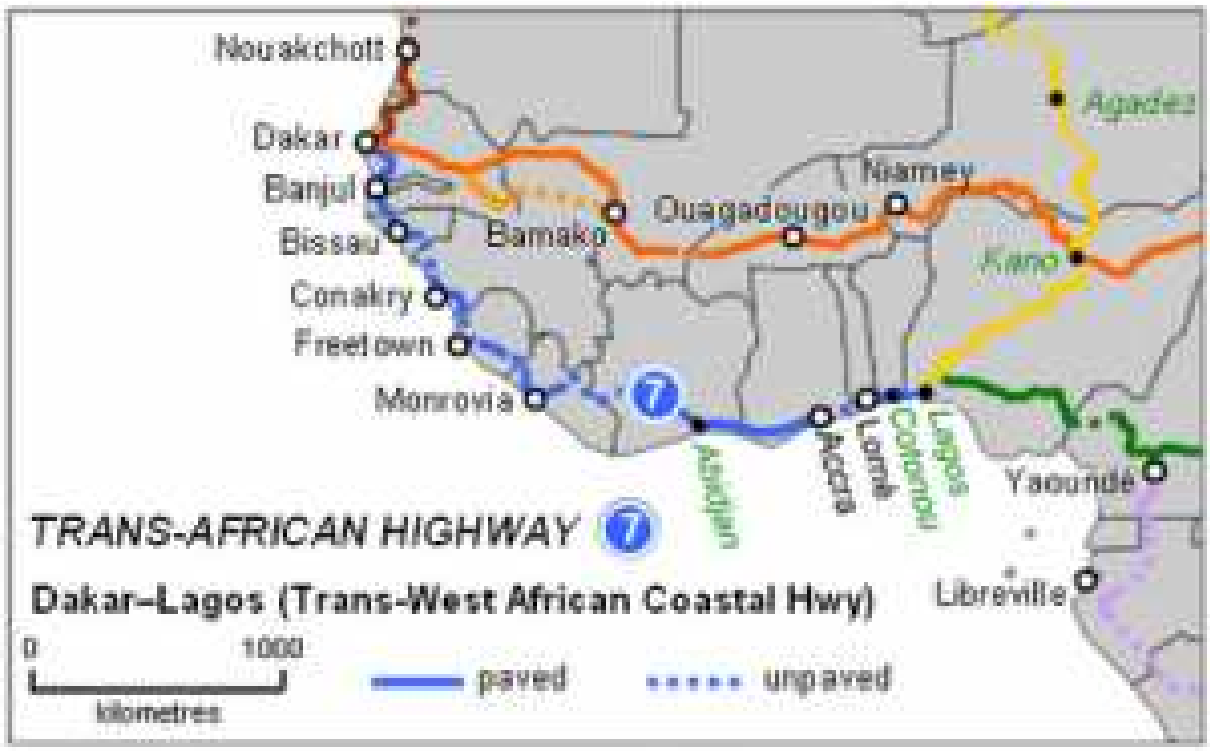

[31] China’s African road. Oxfamblogs, 30. X. 2012. https://oxfamblogs.org/fp2p/chinas-african-road-euro-governance-failures-patronage-accountability-building-fragile-states-blattman-needs-you-grey-planet-toxic-development-why-people-cheat-links-i-liked/

Vydává: Ochrana a bezpečnost o. s., IČ: 22746986
Lamačova 825/11, 152 00 Praha 5, http://ochab.ezin.cz, ochab@email.cz